

Відповідно, певна частина ПДВ повинна розподілятися між регіонами пропорційно частці кожного регіону в населенні України. Разом з тим, її відшкодування частини ПДВ повинно також здійснюватися з бюджету регіону.

1. Архангельський Ю. Чи може дефіцит держбюджету бути нульовим? / Ю. Архангельський // Дзеркало тижня. – 2016. – 1 жовтня. – С. 7.
2. Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/ 2015 «Про стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» / Режим доступу: [www/president.gov.ua/documents/18688.html](http://www.president.gov.ua/documents/18688.html).
3. Лібанова Е. М. Україна: глибина нерівності / Е. М. Лібанова // Дзеркало тижня. – 2016. – 1 жовтня. – С. 1.
4. Карлін М.І. Встановлення ставок основних податків в Україні на основі принципу прогресивності / М. І. Карлін // Регіональна економіка. – 2015. – №4 – С. 102 – 107.
5. Карлін М.І. Податкове регулювання міжбюджетних відносин в країнах ЄС: досвід для України / М. І. Карлін // Економічний форум. – 2014. – №3. – С. 254 – 260.

УДК 332.133:339.3

Ковальська Л. Л., д.е.н., професор;

Речун О. Ю., к.е.н., доцент;

Луцького національного технічного університету

ЛОГІСТИЧНА СИСТЕМА РОЗДРІБНОЇ ТОРГОВЕЛЬНОЇ МЕРЕЖІ РЕГІОНУ: СУТНІСТЬ ТА СТРУКТУРИЗАЦІЯ

У статті проведено дослідження сутнісної характеристики логістичної системи роздрібною торговельної мережі. Виділено чотири наукових підходи до трактування поняття «логістична система». Подано авторське бачення змісту логістичної системи роздрібною торговельної мережі регіону. Розроблено підхід до структуризації логістичної системи роздрібною торговельної мережі регіону. Визначено елементи роздрібною торговельної мережі регіону, якими є суб'єкти та об'єкти логістичного управління, логістичний ланцюг, інфраструктурні підсистеми логістичних процесів.

Ключові слова: торгівля, торговельна мережа, регіон, логістична система, логістичний ланцюг, економічні потоки.

Kovalska L., Rechun O.

LOGISTICS SYSTEM RETAIL NETWORK REGION: ESSENCE AND STRUCTURING

The article studies the essential characteristics of the logistics system retail network. Identified four scientific approaches to the interpretation of the term "logistics system": economic, system-synergy, rezultatnyh, consumer. Highlighted features of the logistics system: the availability and flow of economic flows within the logistic system; set of elements that make up the logistics system and ensure maximum synergy from the interaction of these elements; the links – between elements of the logistics system is essential relationships that define integration features, and the relationship with the environment; focus on achieving outcomes; focus on customer satisfaction. The content of the economic approach is to isolate different types of economic flows that occur within the logistics system. The basis of the system-synergetic approach laid set of elements that interact with each other to achieve a synergistic effect functioning logistics system. Rezultatnyh approach aimed at achieving the objectives postalenyh functioning logistics system. The consumer approach proposed to consider in the light of customer satisfaction. Posted authors' view contents logistics system retail network in the region. The approach to structuring logistics system retail network in the region, which includes subjects and objects of logistics management; logistics chain; infrastructure subsystem of logistics processes defined elements retail network in the region, which are the subjects and objects of logistics management, logistics chain, infrastructure subsystem of logistics processes.

Keywords: trade, retail chain, region, logistic system, logistic chain, economic flows

Ковальская Л.Л., Речун О.Ю.

ЛОГИСТИЧЕСКАЯ СИСТЕМА РОЗНИЧНОЙ ТОРГОВОЙ СЕТИ РЕГИОНА: СУЩНОСТЬ И СТРУКТУРИЗАЦИИ

В статье проведено исследование сущностной характеристики логистической системы розничной торговой сети. Выделены четыре научных подхода к трактовке понятия «логистическая система». Представлено авторское видение содержания логистической системы розничной торговой сети региона. Разработан подход к структурированию логистической системы розничной торговой сети региона. Определены элементы розничной торговой сети региона, которыми являются субъекты и объекты логистического управления, логистическая цепь, инфраструктурные подсистемы логистических процессов.

Ключевые слова: торговля, торговая сеть, регион, логистическая система, логистическая цепь, экономические потоки.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. В сучасних умовах ринкової економіки особливого значення набувають питання забезпечення ефективного розвитку роздрібно-торговельної мережі. Однією із необхідних умов підвищення ефективності функціонування об'єктів роздрібно-торгівлі є досягнення збалансованості і відповідності її територіальної організації споживчим потребам населення та інтересам торговельних підприємств через формування логістичної системи роздрібно-торговельної мережі. Задоволення потреб споживачів вимагає раціонально побудованої логістичної системи роздрібно-торговельної мережі через призму її формування на національному та регіональному рівнях. Це вимагає обґрунтування та застосування нових наукових підходів до формування логістичної системи роздрібно-торговельної мережі регіону та її структуризації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблема розвитку логістичних систем займалися такі вчені як Чудаков А., Лукінський В., Сергеев В., Крикавський Є., Родніков А. та інші. Дослідженнями діяльності торговельної мережі займаються Бланк І. О., Платонов В. М., Голошубова Н. О., Аполій В. В., Бергер І. М. та багато інших. Однак, незважаючи на значні напрацювання в цій сфері, і досі залишаються невирішеними та дискусійними питання щодо формування логістичної системи роздрібно-торговельної мережі регіону та її структуризації.

Цілі статті. Основною ціллю є побудова логістичної системи роздрібно-торговельної мережі регіону та її структуризація на регіональному рівні.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. На даний час у вітчизняній та зарубіжній літературі досі немає чіткого визначення поняття логістична система роздрібно-торговельної мережі регіону, що є однією з причин різноманіття думок і методологічних концепцій у сучасних наукових дослідженнях. Саме цим і викликана необхідність розкриття змісту цієї категорії та структуризація логістичної системи роздрібно-торговельної мережі на регіональному рівні (таблиця 1).

Таблиця 1

Понятійно-термінологічна характеристика логістичної системи*за науковими підходами

Автор	Визначення поняття	Ознака
1	2	3
<i>1 підхід: економічний</i>		
А. Чудаков [1]	«...система, елементами якої є матеріальні, фінансові та інформаційні потоки, над якими виконуються логістичні операції, взаємопов'язуючі ці елементи, виходячи з загальних цілей і критеріїв ефективності»	Наявність та протікання економічних потоків в межах логістичної системи
М. Гордон, С. Карнаухов [2]	«...система управління рухом матеріалопотоків, починаючи від поставки сировини до поставки готової продукції кінцевому споживачу, а також інформаційних потоків, які асистують руху матеріалів»	
<i>2 підхід: системно-синергетичний</i>		
В. Сергєєв [3,4]	«...складна організаційно завершена (структурована) економічна система, що складається з взаємозалежних у єдиному процесі управління матеріальними і супутніми їм потоками елементів – ланок, сукупність яких, границі і задачі функціонування об'єднані внутрішніми цілями організації бізнесу і (або) зовнішніми цілями»	Сукупність елементів, які складають логістичну систему та забезпечують досягнення синергетичного ефекту в результаті взаємодії таких елементів
В. Лукінський [5]	«...складна структурована економічна система, що складається з елементів – ланок, взаємопов'язаних в єдиному процесі управління матеріальними, сервісними та відповідними їм потоками»	
Є. Крикавський, Н. Чернописька [6]	Спеціально організована інтеграція логістичних елементів (ланок) у межах певної економічної системи для оптимізації процесів трансформації матеріального потоку	

Продовження таблиці 1

1	2	3
А. Родніков [7]	«... адаптивна система із зворотнім зв'язком, яка виконує ті або інші логістичні функції, що складається, як правило, із декількох підсистем та має розвинуті зв'язки із зовнішнім середовищем»	Наявність зв'язків – між елементами логістичної системи є суттєві зв'язки, які визначають інтеграційні властивості, а також зв'язок із зовнішнім середовищем
Є. Крикавський [8]	«...адаптивна система із зворотнім зв'язком, що виконує ті чи інші логістичні функції і операції, складається, переважно, з декількох підсистем і має досить розвинуті зв'язки із зовнішнім середовищем»	
С.Б.Усманова [9]	«...складна, динамічна, відкрита для взаємодії із зовнішнім середовищем, впорядкована система управління скрізними економічними потоками, створена з метою оптимізації використовуваних в потоці ресурсів»	
<i>3 підхід: результативний</i>		
Д. Костглодов, І. Саввіді, В. Стаханов [9, 10]	«...сукупність взаємозалежних і взаємодіючих учасників економічних потоків, об'єднаних єдністю цілей і економічних інтересів»	Спрямованість на досягнення кінцевих результатів
А. Уваров [11]	«...система являє собою упорядковану структуру, в якій здійснюється планування і реалізація руху і розвитку сукупного ресурсного потенціалу, організованого у вигляді логістичного потоку, починаючи з відчуження ресурсів у навколишнього середовища і до реалізації кінцевої продукції»	
<i>4 підхід: споживчий</i>		
М. Чернишов [12]	«...системна організація потоків ресурсів та послуг інфраструктурного комплексу муніципалітету, які забезпечують найбільш повне задоволення потреб населення міста в інфраструктурному обслуговуванні з найменшими витратами»	Націленість на задоволення потреб споживачів
М. Гордон, С. Карнаухов [13]	«...система управління рухом матеріалопотоків, починаючи від поставки сировини та закінчуючи поставкою готової продукції кінцевому споживачу, а також інформаційних потоків, які асистують руху матеріалів»	

Продовження таблиці 1

1	2	3
<i>Авторський підхід</i>		
	<i>Логістична система – це адаптивна система зі зворотними зв'язками, яка виконує логістичні функції щодо управління економічними потоками задля досягнення поставлених цілей та задоволення потреб конкретних споживачів</i>	

*– складено на основі [14]

Дискусія з питань трактування поняття «логістична система» дозволила виділити чотири наукових підходи: економічний, системно-синергетичний, результативний та споживчий. Зміст економічного підходу щодо визначення поняття «логістичної системи» полягає у виокремленні різноманітних видів економічних потоків (матеріальних, фінансових, інформаційних, людських), які протікають в межах логістичної системи. В основі системно-синергетичного підходу покладено сукупність елементів, які взаємодіючи між собою дозволяють досягти синергетичного ефекту функціонування логістичної системи. За результативного підходу, протікання економічних потоків в межах логістичного ланцюга дозволяє досягти поставлених цілей функціонування логістичної системи. В рамках споживчого підходу вчені наголошують не лише на економічну суть логістичної системи чи на досягнення фінансових, або економічних результатів, а й на не менш важливий фактор формування та функціонування логістичної системи – задоволення потреб споживачів, якість їх обслуговування тощо, де кінцевим результатом використання логістичного підходу при формуванні логістичної системи торговельної мережі регіону має бути забезпечення високого рівня задоволення потреб споживачів у товарах та послугах при мінімальних витратах часу та ресурсів (транспортних, матеріальних тощо).

Дискусія з питань трактування поняття «логістична система» дозволила виділити чотири наукових підходи: економічний, системно-синергетичний, результативний та споживчий. Зміст економічного підходу щодо визначення поняття «логістичної системи» полягає у виокремленні різноманітних видів економічних потоків (матеріальних, фінансових, інформаційних, людських), які протікають в межах логістичної системи. В основі системно-синергетичного підходу покладено сукупність елементів, які взаємодіючи між собою дозволяють досягти синергетичного ефекту функціонування

логістичної системи. За результативного підходу, протікання економічних потоків в межах логістичного ланцюга дозволяє досягти поставлених цілей функціонування логістичної системи. В рамках споживчого підходу вчені наголошують не лише на економічну суть логістичної системи чи на досягнення фінансових, або економічних результатів, а й на не менш важливий фактор формування та функціонування логістичної системи – задоволення потреб споживачів, якість їх обслуговування тощо, де кінцевим результатом використання логістичного підходу при формуванні логістичної системи торговельної мережі регіону має бути забезпечення високого рівня задоволення потреб споживачів у товарах та послугах при мінімальних витратах часу та ресурсів (транспортних, матеріальних тощо).

Таким чином, зважаючи на визначальні ознаки, логістична система представляє собою систему зі зворотними зв'язками, яка виконує логістичні функції щодо управління економічними потоками задля досягнення поставлених цілей та задоволення потреб конкретних споживачів. Під логістичною системою роздрібною торговельною мережі будемо розуміти адаптивну систему зі зворотними зв'язками, яка виконує логістичні функції щодо оптимального управління товарними потоками роздрібною торговельною мережі задля максимального задоволення потреб споживачів.

Задля впорядкування та розмежування усіх процесів, що проходять в межах логістичної системи роздрібною торговельною мережі доцільною є її структуризація щодо визначення структурних елементів, економічних зв'язків, що існують між ними, оцінки ефективності протікання логістичних потоків тощо. Пропонується наступна структуризація логістичної системи роздрібною торговельною мережі регіону (рис. 1). Структура логістичної системи роздрібною торговельною мережі містить наступні елементи: суб'єкти та об'єкти логістичного управління; логістичні ланцюги; інфраструктурні підсистеми логістичних процесів. Суб'єктами логістичного управління роздрібною торговельною мережею є органи місцевого самоуправління, територіальні громади, структурні підрозділи відповідних служб та управлінь, їх працівники, основними функціями яких є керування, контроль та регулювання руху економічних (товарних) потоків. Одними із елементів логістичної системи роздрібною торговельною

мережі є логістичні ланцюги. У нашому випадку логістичний ланцюг роздрібної торговельної мережі включає процеси закупівлі, зберігання, розподіл, споживання та процес переробки готових товарів (рециклінг), сировини, ресурсів, інших матеріалів. Елементи логістичного ланцюга перебувають у тісній взаємодії з об'єктами логістичного управління, зокрема з матеріальними, фінансовими, інформаційними та людськими потоками.

Логістична система роздрібної торговельної мережі регіону включає в себе різноманітні процеси, а також сукупність потоків, в яких здійснюються необхідні з позицій споживача, виробника, постачальника та інших учасників логістичного процесу дії, що забезпечують ефективні відносини між собою, та визначають ефективне функціонування логістичної системи роздрібної торговельної мережі регіону. Окрім суб'єктів та об'єктів логістичної системи на її ефективне функціонування впливають також інфраструктурні підсистеми логістичних процесів, що виконують певною мірою обслуговуючі функції. До них відносимо страхові компанії, що надають послуги зі страхування територій чи будівель, на яких розташовані пункти продажу, страхування транспортних засобів та вантажів тощо; логістичні центри та торгові посередники, які надають ряд логістичних операцій по товароруху від виробника до споживача.

Висновки. Таким чином, запропонований підхід до структуризації логістичної системи роздрібної торговельної мережі регіону, визначення її сутнісної характеристики дозволить інтенсифікувати економічні (товарні) потоки, оптимізувати структуру таких потоків, удосконалити їх рух від виробника до споживача, та таким чином – підвищити ефективність функціонування роздрібної торговельної мережі в цілому.

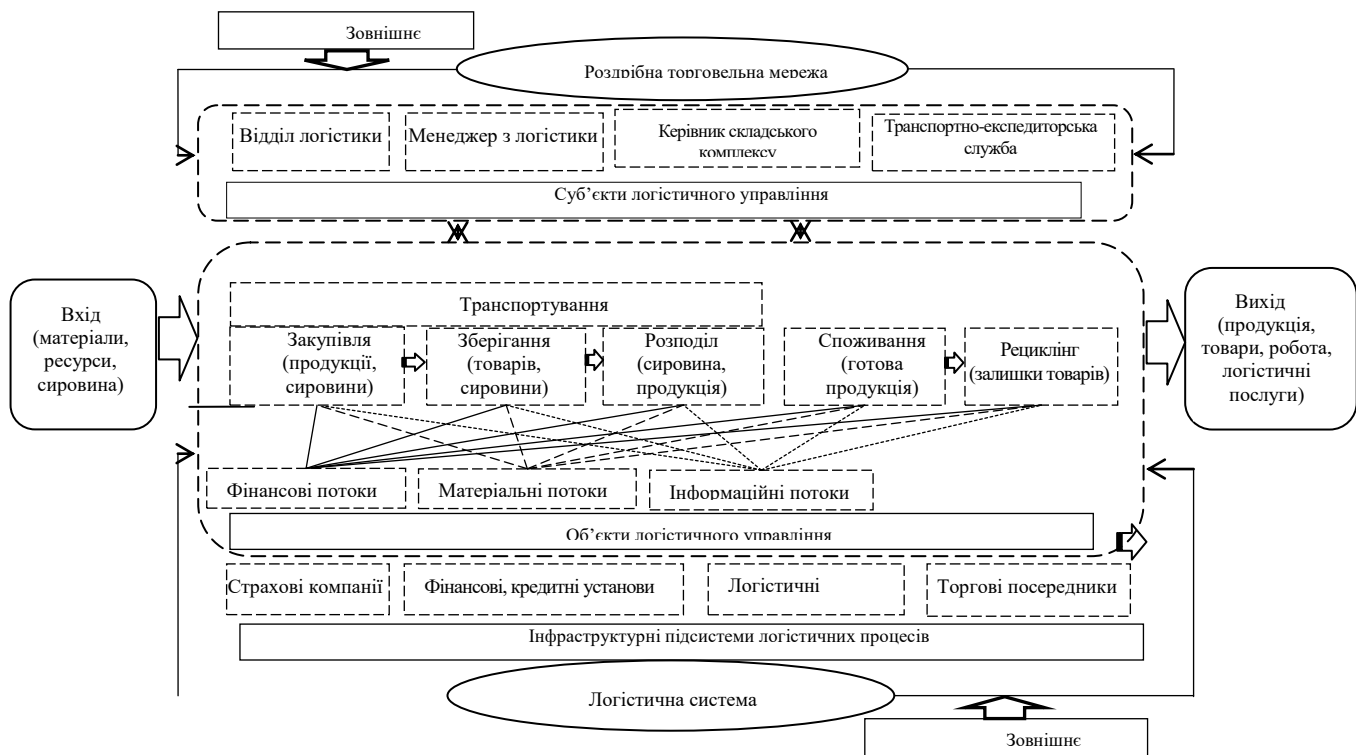

Рис. 1. Структуризація логістичної системи роздрібної торговельної мережі регіону, складено на основі [14]

Економічні науки: збірник наукових праць Луцького національного технічного університету. – Серія “Регіональна економіка”. – Випуск 13 (51). – Редкол.: відп. ред. д.е.н., професор З. В. Герасимчук– Луцьк: ІВВ Луцького НТУ, 2016. – 400 с.

1. Чудаков А. Д. Логистика: Учебн. / А. Д. Чудаков. – М. : Изд. РДЛ, 2002. – 450 с.
2. Гордон М. П. Логистикатовародвижения / М. П. Гордон, С. Б. Карнауков. – М.: Центр Экономики и маркетинга, 1999. – 208 с.
3. Сергеев В. И. Логистика в бизнесе: Учебн. / В. И. Сергеев – М.: ИНФРА-М, 2001. – 608 с.
4. Сергеев В. И. Менеджмент в бизнес-логистике / В. И. Сергеев. – М.: Филин, 1997. – 772 с.
5. Модели и методы теории логистики: Учеб. пособ. – 2-е изд / Под. ред. В. С. Лукинського. – (Серия «Учебное пособие»). – СПб: Питер, 2007. – 448 с.
6. Крикавський Є. В. Логістичні системи: Навч. посібн./ Є. В. Крикавський, Н. В. Чернописька. – Львів: В-во НУ «Львівська політехніка», 2009. – 264 с.
7. Родников А. Н. Логистика: Терминологический словарь /А. Н. Родников. – 2-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 352 с.
8. Крикавський Є. В. Логістика. Основи теорії: Підручн. – 2-е вид., доп. і переробл. – Львів: НУ «Львівська політехніка» (Інформ.-видав. центр «Інтелект+» Інституту післядипломної освіти), «Інтелект-Захід», 2006. – 456 с.
9. Усманова С. Б. Формирование и развитие мезологистических систем региона [Текст]: Автореф. дисс... к.э.н. / С. Б. Усманова. – Екатеринбург: 2007. – 26 с.
10. Костоглодов Д. Д. и др. Маркетинг и логистика фирмы / Д. Д. Костоглодов. – М.: «Изд-во Приор», 2006. – 227 с.
11. Уваров С. А. Логистика: общая концепция, теория и практика / С. А. Уваров. – СПб.: Инвест-НП, 1996. – 232 с.
12. Чернишов М. А. Муниципальная экономика: логистическая концепция. – Ростов-на-Дону: Рост. гос. строит. ун-т, 1998. – 230 с.
13. Гордон М. П. Логистикатовародвижения / М. П. Гордон, С. Б. Карнауков. – М.: Центр Экономики и маркетинга, 1999. – 208 с.
14. Герасимчук З. В. Регіональні логістичні системи: теорія та практика / Герасимчук З. В., Ковальська Л. Л., Хвищун Н. В., Мороз О. Д. // Монографія. – Луцьк : РВВ ЛНТУ, 2010. – 256 с.